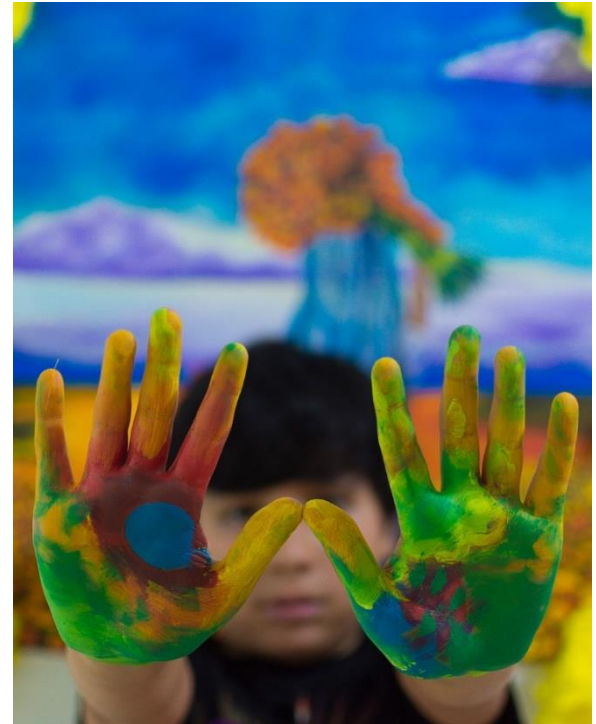

ZABURZENIA SENSORYCZNE U DZIECI

SPD – Sensory Processing Disorder

SPD – zaburzenia przetwarzania sensorycznego to nieumiejętność wykorzystania otrzymywanych przez zmysły informacji w codziennym, ogólnym funkcjonowaniu człowieka.

- Dzięki zmysłom człowiek doznaje różnych wrażeń, a tym samym odbiera wiele różnorodnych bodźców.
- Coraz więcej dzieci ma trudności, które wynikają z nieprawidłowego rozwoju procesów integracji sensorycznej.
- Zaburzenia przetwarzania sensorycznego mają uwarunkowania neurologiczne i sprawiają, że mózg niepoprawnie odczytuje informacje, które są dostarczane przez zmysły.
- Osoby z SPD nieodpowiednio reagują na zwyczajne doświadczenia sensoryczne. Wrażenia zmysłowe mogą wywołać u nich lęk, przerażenie, a nawet ból.

WEDŁUG POLSKIEGO STOWARZYSZENIA TERAPEUTÓW INTEGRACJI SENSORYCZNEJ:

Integracja sensoryczna to proces neurologiczny, w którym mózg odbiera pochodzące ze wszystkich zmysłów informacje, rozpoznaje je, interpretuje, segreguje oraz łączy ze sobą i wcześniejszymi doświadczeniami w celu wykorzystania ich do wytworzenia adekwatnej reakcji organizmu, uwzględniającej zmieniające się warunki otoczenia. Inaczej, jest to taka organizacja wrażeń, by mogły zostać właściwie użyte do celowego, efektywnego działania.

Przyczyny zaburzeń integracji sensorycznej:

- uwarunkowania genetyczne lub dziedziczne;
- przedwczesny poród;
- niska masa urodzeniowa;
- stres dziecka zaraz po narodzinach, np. jako następstwo cesarskiego cięcia;
- niesprzyjające sytuacje okołoporodowe, np. żółtaczka, czynniki środowiska, niewystarczająca stymulacja, długotrwały pobyt w szpitalu.

TYPY DZIECI Z SPD

1. **typ nadreaktywny** (nadwrażliwy sensorycznie), dla którego charakterystyczną reakcją jest okrzyk „o nie!”;
2. **typ podreaktywny** (podwrażliwy sensorycznie), który wciąż reaguje znudzeniem;
3. **typ poszukujący wrażeń sensorycznych** – te dzieci wciąż czują niedosyt i chcą więcej.

Wybrane objawy dysfunkcji u dziecka:

- przejawia zaburzenia sfery emocjonalnej: jest impulsywne, nadwrażliwe, często się obraża, reaguje nieadekwatnie do bodźca i sytuacji;
- często cechuje je nastawienie negatywistyczne;
- unika bliskiego kontaktu podczas zabaw z osobami bliskimi;
- potrzebuje więcej czasu niż inni na adaptację w nowym otoczeniu – czuje się zagubione;
- wiele czynności samoobsługowych sprawia mu trudność, wykonuje je powoli i mało precyzyjnie, ma trudności z samodzielnym myciem się i ubieraniem, zwłaszcza zapinaniem guzików, zakładaniem i sznurowaniem butów;
- w czasie jedzenia preferuje pokarmy zmiksowane, przeszkadzają mu np. grudki czy pokrojone warzywa w zupie;
- nie lubi poddawać się czynnościom higienicznym: myciu twarzy, włosów, czyszczeniu uszu i nosa, obcinaniu włosów i paznokci, smarowaniu kremami;
- szybko męczy się, nie potrafi długo utrzymać jednej pozycji, podczas siedzenia kładzie się na stole, podpira głowę rękami, łatwo się rozprasza;
- nie przejawia dominacji jednej ręki;
- jest bardzo ruchliwe, nie potrafi przez dłuższy czas pozostać w jednym miejscu: biega, skacze, wspina się „wierci się”;

Wybrane objawy dysfunkcji :

- nie potrafi dostosować swoich ruchów do ruchów innych dzieci lub wymogów sytuacji, np. biega za wolno lub za szybko, słabo orientuje się podczas gier zespołowych;
- przejawia obniżoną precyzję ruchów – trudność sprawia mu posługiwanie się nożyczkami, rysowanie po śladzie, trzymanie się podczas kolorowania w konturze, kalkowanie;
- boi się upadku i wysokości, niepokoi się, gdy musi oderwać nogi od podłoża, np. wejść na drabinkę, usiąść na wysokim krześle, niepewnie czuje się w czasie wchodzenia i schodzenia po schodach;
- nauka czytania i pisania sprawia mu trudność , częściej niż rówieśnicy myli znaki graficzne, w czasie pisania odwraca je, podczas czytani „gubi się” w tekście, opuszcza wyrazy i litery;
- ma trudności z zachowaniem równowagi, częściej niż inne dzieci potyka się i przewraca się, nawet na tzw. prostej drodze;
- często myli stronę lewą z prawą w obrębie własnego ciała oraz w otaczającej przestrzeni; podczas gier zespołowych zdarza się, że biegnie w innym kierunku niż jego drużyna, w inną stronę niż piłka, którą ma złapać, jest zdezorientowane;
- nie lubi zabaw na karuzelach, huśtawkach;

Terapia sensoryczna

Terapia sensoryczna to przede wszystkim zabawa ukierunkowana na uczenie dziecka odpowiedniego reagowania na bodźce zewnętrzne i wrażenia zmysłowe. Dziecko podczas kontrolowanej zabawy uczy się, jak porządkować i organizować różnorodne bodźce docierające do niego za pośrednictwem różnych zmysłów. Do takich zabaw może na przykład zaliczać zabawa zabawkami o różnych fakturach i kolorach, a także lepienie figurek z masy plastycznej. W ten sposób wzmacniane są procesy nerwowe, które później przydadzą się dziecku w szkole, na przykład podczas nauki pisania, a także przy wykonywaniu różnych innych czynności.

Terapia

Terapia sensoryczna przeznaczona jest przede wszystkim dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, które mają trudności w adekwatnej interpretacji bodźców zmysłowych i reakcji na nie. Czasami terapię sensoryczną stosuje się już u niemowląt – na przykład jeśli mają problemy z jedzeniem.

Rodzaj terapii sensorycznej powinien być indywidualnie dobrany do potrzeb danego dziecka i jego problemów z przetwarzaniem wrażeń zmysłowych.

Efekty terapii sensorycznej czasami widoczne są już po kilkunastu zajęciach, ale najczęściej trzeba na nie czekać około roku. Dziecko uczestniczące w zajęciach **terapii sensorycznej** lepiej się rozwija pod względem psychoruchowym, lepiej radzi sobie też z integracją i porządkowaniem bodźców płynących ze świata zewnętrznego. Znikają agresywne reakcje u dzieci mających trudności z przystosowaniem się do nowej sytuacji, zmniejsza się nadpobudliwość ruchowa, dziecko zaczyna lepiej komunikować swoje potrzeby i nawiązuje interakcje z otoczeniem, poprawia się koordynacja ruchowa i zmysł równowagi (dziecko zaczyna prawidłowo używać przedmiotów takich jak piłka, kredki czy nożyczki). **Terapia sensoryczna** poprawia też zdolność koncentracji u dziecka – uczy się ono przez dłuższy czas skupiać uwagę na wykonywaniu jednej czynności, przestaje się rozpraszać, a w każdym razie rozprasza się w mniejszym stopniu. Dziecko nie reaguje już płaczem lub krzykiem na bodźce sensoryczne, co znacznie ułatwia życie i jemu, i jego opiekunom.

Linki do książek o tematyce związanej z zaburzeniami sensorycznymi ze zbiorów PBW w Gdańsku:

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:271575&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Ayres A. Jean, *Dziecko a integracja sensoryczna*, Harmonia Universalis, Gdańsk 2015)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:345125&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Bogdashina Olga, *Trudności w percepcji sensorycznej w autyzmie i zespole Aspergera: inne doświadczenia sensoryczne – inne światy percepcyjne*, Grupa Wydawnicza Harmonia Universalis, Gdańsk 2019)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:297823&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Barańska Małgorzata, *Sensorycznie wszystko gra!: piosenki z zabawami rozwijającymi integrację sensoryczną*, Harmonia, Gdańsk 2016)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:297831&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Barańska Małgorzata, *Sensorycznie wszystko gra!: piosenki z zabawami rozwijającymi integrację sensoryczną*[Dokument dźwiękowy]: *piosenki z zabawami rozwijającymi integrację sensoryczną*. Harmonia, Gdańsk 2015)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:313010&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Charbicka Magdalena, *Integracja sensoryczna przez cały rok*, Difin, Warszawa

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:352414&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Charęzińska Aleksandra, Szulc Joanna, *Sensoryczne niemowlę*, Mamania, Warszawa 2019)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:221087&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Jodzis Daria, *Dysfunkcje integracji sensorycznej a sprawność językowa dzieci w młodszym wieku szkolnym*, Harmonia, Gdańsk 2013)

https://katalog.pbw.gda.pl:7443/search/query?term_1=Dzieci+w+%C5%9Bwicie+dozna%C5%84&theme=PBWG (Jane Lucy, *Dzieci w świecie doznań: jak pomóc dzieciom z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego?*, Harmonia Universalis, Gdańsk 2016)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:168204&fromLocationLink=false&theme=PBWG> (Odowska – Szlachcic Bożena, *Metoda integracji sensorycznej we wspomaganiu rozwoju mowy u dzieci z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego*, Harmonia, Gdańsk 2010)

<https://katalog.pbw.gda.pl:7443/lib/item?id=chamo:314657&fromLocationLink=false&theme=PBWG>(Voss Angie, *Zrozumieć sygnały sensoryczne dziecka*, Grupa Wydawnicza Harmonia Universalis , Gdańsk 2017)

Bibliografia:

Fronczak Joanna. Gdy zmysły nie współgrają. Zaburzenia sensoryczne u dzieci przedszkolnych. W: *Wychowanie Przedszkolne*. 2015, nr 8, s. 52-54. ISSN 0137-8082

Kapuścińska-Kozakiewicz Justyna. Sposoby wsparcia dziecka z zaburzeniami SI w szkole. W: *Głos Pedagogiczny*. 2018, nr 104. s. 17 – 20. ISSN 1899-6760

Kubala-Kulpińska Aleksandra. W świecie zmysłów, czyli jak usprawnić integrację sensoryczną uczniów. W: *Życie szkoły*. 2018, nr 10, s. 42- 47. ISSN 0137-7310

